

v rámci EU. Současná situace souběhu trestního stíhání za jeden skutek v rámci EU je podle ní neudržitelná. Je třeba dále postoupit při zavádění jednotného trestního stíhání a vyšetřování v rámci EU. Smlouva o fungování EU a Listina základních práv EU sice nepopírají teritoriální princip trestní jurisdikce, ale současně otevírají cestu k prosazení institutu evropského prokurátora. Další příspěvky přednesli *Mónica Pinto*, *José A. Moreno Rodríguez* a *Catherine Kessedjian*. Na prezentace v rámci tohoto panelu navázala velmi zajímavá diskuze mj. na téma rozsahu aplikace národních právních řádů rozhodci v mezinárodních obchodních arbitrážích a případně preferenci použití *lex mercatoria*.

Kongres byl ukončen přednáškou bývalého prezidenta Mezinárodní akademie srovnávacího práva, *George A. Bermanna*, který se zaměřil na možnosti a limity soukromého vymáhání práva.

Kongresů pořádaných Mezinárodní akademii srovnávacího práva se účastní jak její členové, kteří jsou velmi zkušení a znalí odborníci na komparativní právo a také na mezinárodní právo soukromé či veřejné, tak také další akademici či osoby právo praktikující. Obrovským přínosem kongresů je nejen možnost čerpání inspirace z jednotlivých právních řádů, ale také nahlížení na právo z globálního hlediska a v širších souvislostech, což je, jak se ukázalo také v rámci tohoto kongresu, pro vymahatelnost a efektivitu práva v dnešní společnosti nezbytné. Kromě nesporných odborných přínosů měl kongres i významný společenský rozměr. Závěr kongresu se již nesl také v duchu plánování setkání na příštím kongresu Mezinárodní akademie srovnávacího práva, jež se bude konat v červenci roku 2018 ve Fukuocu (Japonsko). Bude se přitom jednat již o 20. generální kongres IACL.

Pro ty, kteří se kongresu nemohli zúčastnit, dodejme, že podstatná část příspěvků, jež byly na kongresu předneseny, a také souhrnné zprávy a vybrané národní zprávy ke spotřebitelskému a antidiskriminačnímu právu, budou publikovány v nakladatelství Springer.

Helena Skalská* – Michal Tomášek** – Monika Pauknerová***

Zpráva z mezinárodní vědecké konference „Trestní právo procesní – minulost a budoucnost“

Dne 10. listopadu 2016 se v historických prostorách Vlasteneckého sálu Karolina v Praze konala mezinárodní vědecká konference *Trestní právo procesní – minulost a budoucnost*, kterou uspořádala katedra trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy u příležitosti připomenutí si 100 let od narození významného učitele, dlouholetého vedoucího katedry trestního práva a proděkana Právnické fakulty Univerzity Karlovy, předního československého a českého trestního procesualisty, tvůrce tzv. teorie totožnosti skutku, pana *prof. JUDr. Antonína Růžka, CSc.* (8. 2. 1916 – 26. 11. 2007).

* Mgr. Helena Skalská, Právnická fakulta Univerzity Karlovy. E-mail: skalskah@gmail.com. Tato zpráva vznikla v rámci projektu specifického vysokoškolského výzkumu (SVV) č. 260 246 *Smlouva jako nástroj regulace vztahů v obchodním právu, v mezinárodním právu soukromém a v oblasti zdravotních služeb*.

** Prof. JUDr. PhDr. Michal Tomášek, DrSc., Právnická fakulta Univerzity Karlovy. E-mail: tomasekm@prf.cuni.cz. Tato zpráva vznikla v rámci řešení Programu P06 *Veřejné právo v kontextu europeizace a globalizace*.

*** Prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc., Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i., a Právnická fakulta Univerzity Karlovy. E-mail: monika.pauknerova@ilaw.cas.cz. Tento příspěvek vznikl s institucionální podporou Ústavu státu a práva Akademie věd ČR, v. v. i., a v rámci řešení Programu *rozvoje vědních oblastí na Univerzitě Karlově (PRVOUK) P05 soukromé právo v XXI. století*.

Konference se konala za velkého zájmu odborné veřejnosti, přítomni byli například téměř všichni profesori trestního práva z České republiky a ze Slovenské republiky, včetně legend oboru profesorů *Oty Novotného* a *Dagmar Císařové* (z celkem 13 žijících profesorů trestního práva z obou zemí jich 11 bylo přítomno na konferenci a všichni vystoupili s referátem).

Konferenci zahájili děkan Právnické fakulty Univerzity Karlovy *prof. JUDr. Jan Kuklík, DrSc.*, a vedoucí katedry trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy *prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.*, kteří přivítali přítomné účastníky, přičemž ocenili jejich aktivitu a zájem o soudobé problémy rekodifikace trestního práva procesního. Společným jmenovatelem takřka všech příspěvků byly život a dílo profesora *Antonína Růžka*, ale i aktuální odkaz jeho prací pro soudobé trestní právo procesní. Po úvodním slovu z řad organizátorů přišla na řadu jednotlivá vystoupení, která byla řazena do pěti tematických bloků (základní zásady trestního řízení, dokazování, trestní stíhání, související obory práva, historickoprávní aspekty).

První blok byl věnován základním zásadám trestního řízení. Jako první se ujal slova *prof. JUDr. Vladimír Kratochvíl, CSc.*, (katedra trestního práva Právnické fakulty Masarykovy Univerzity v Brně a Nejvyšší soud ČR), který přednesl svůj příspěvek na téma *Základní zásady trestního řízení / trestního práva procesního v roce 2016*. Referující se jednoznačně přiklonil k explicitnímu vyjádření těchto základních zásad, případně i výjimek z nich v budoucím trestně procesním kodexu. Druhým v pořadí byl *prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.*, (vedoucí kateder trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy a Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci), který ve svém příspěvku *Zásada obžalovací – minulost a budoucnost* jednak připomenul klasická (a ve své době nadčasová) díla profesora *Růžka*,¹ včetně ohlasů na tato díla, a v souvislosti s tím se zamyslel nad rozšířením zásady obžalovací o soukromou a subsidiární trestní žalobu, což bylo diskutováno i v rámci současných prací na rekodifikaci trestního práva procesního. Referující zastává obdobné stanovisko jako profesor *Antonín Růžek*, totiž že soukromá trestní žaloba je institutem, který by jednak trestní řízení „privatizoval“, jednak jde o institut nadbytečný, neboť je neúčelné kvůli jednomu, vždy uváděnému trestnému činu pomluly podle § 184 tr. zákoníku, rozšiřovat zásadu obžalovací, a tím ještě více zatěžovat orgány činné v trestním řízení. Naproti tomu subsidiární trestní žaloba pak může být vhodným kontrolním mechanismem ze strany poškozeného vůči státnímu zástupci. Třetím vystupujícím v tomto bloku byl *prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.*, (předseda Nejvyššího soudu ČR), který se v příspěvku *Základní zásady dokazování v připravovaném novém trestním řádu* obsáhle věnoval pěti zásadám (vyhledávací, presumpce nevin, volného hodnocení důkazů, ústnosti a bezprostřednosti), přičemž se zaměřil na komparaci těchto zásad v materiálech rekodifikačních pracovních skupin. Dalším vystupujícím byl *prof. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc., Univ. Priv. Prof.*, (místopředseda Ústavního soudu ČR), který se ve svém referátu *Trestní řízení a důkazní břemeno* kritickým způsobem vyjádřil k možnosti zavedení formálního důkazního břemene státního zástupce. Formální důkazní břemeno je totiž spíše institutem občanského řízení sporného, které je ovládáno zásadou dispoziční a projednací, jehož uplatnění by mohlo vést až k popření zásady materiální pravdy (zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností) a připuštění tzv. formální pravdy. K základním zásadám trestního řízení se přihlásil ve svém vystoupení také *prof. JUDr. Jaroslav Ivor, DrSc.*, (Ústav veřejného práva Fakulty práva *Paneurópskej vysokej školy* v Bratislavě), jehož předmětem zájmu v příspěvku *Zisťovanie materiálnej pravdy v prípravnom konaní* byla nejen zásada materiální pravdy, ale zamyslel se též nad ostatními zásadami (vyhledávací, oficiality, kontradiktornosti). Závěr tohoto „introdukčního“ bloku pak uzavřely tři příspěvky věnované

¹ RŮŽEK, A. *Právní moc a vykonatelnost rozhodnutí v trestních věcech*. Praha: ČSAV, 1958; RŮŽEK, A. *Obžalovací zásada v československém socialistickém trestním řízení*. Praha: ČSAV, 1964.

otázce totožnosti skutku a s tím související zásadě *ne bis in idem*. Jako první vystoupila prof. JUDr. Dagmar Čisarová, Dr.Sc., (katedra trestního práva Fakulty bezpečnostně právní Policejní akademie ČR), která se v příspěvku *Problematika totožnosti skutku* zamyslela nad pojetím strany v trestním řízení pokračujícím trestným činem, a to v souvislosti se zásadou *ne bis in idem*. Problematika zásady *ne bis in idem* byla tématem dalšího referátu *Uplatňovanie zásady ne bis in idem v rozhodnutiach slovenských súdov*, který přednesl prof. JUDr. Jozef Čentěš, Ph.D., (vedoucí katedry trestního práva, kriminologie a kriminalistiky Právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě), kdy upozornil na výkladové problémy v rozhodovací činnosti. První blok pak uzavřel svým příspěvkem doc. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D., (katedra trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy), na téma *Totožnosť skutku de facto a de iure*, kdy připomenul právní polemiku, kterou na téma totožnosti skutku vedli profesor Antonín Růžek a tehdejší soudce Nejvyššího soudu ČR doktor Alois Burda.

Ve druhém tematickém bloku byly soustředěny příspěvky, které se vztahovaly k otázkám dokazování, kterým se také hojně věnoval ve svých pracích profesor Antonín Růžek. Úvodní referát tohoto bloku přednesl prof. JUDr. Ivan Šimovček, CSc., (vedoucí katedry trestního práva a kriminologie Právnické fakulty Trnavské univerzity v Trnavě), který se ve svém příspěvku *K niektorým aspektom prípustnosti dôkazov v trestnom konaní* vrátil k filosofii trestního práva, respektive k principu slušnosti, a to v souvislosti se zásadou kontradiktornosti. Paní doc. JUDr. Jana Tlapák Navrátilová, Ph.D., (katedra trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy), se v referátu *Aktuální otázky dokazování v trestním řízení* zabývala rozborem nedávného rozhodnutí Ústavního soudu ČR ve věci návrhu na zrušení § 15 odst. 3 věty druhé a odst. 5 vyhlášky č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství (Pl. ÚS 4/14 ze dne 19. 4. 2016). V tomto nálezu Ústavní soud sice citované ustanovení vyhlášky nezrušil, ale vyjádřil se k dosavadní praxi (vyšších) státních zastupitelství, pokud jde o otázku příslušnosti soudů pro přípravné řízení a použitelnosti důkazů. Třetím vystupujícím v tomto bloku byl prof. JUDr. Jozef Záhora, Ph.D., (proděkan Fakulty práva Paneurópskej vysokej školy v Bratislavě), se svým příspěvkem *Použitie záznamu získaného odpočúvaním ako dôkazu v inej trestnej veci*, kde komplexně pojednal o problematice odposlechů. Po něm vystoupil doc. JUDr. Alexandr Nett, CSc., (katedra trestního práva Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci), s referátem na téma *Opatření důkazu obhájcem*, kdy o takovém pojednal v souvislosti se zásadou kontradiktornosti, která je v jeho pojetí spojena s právem na informace. Pátým vystupujícím byl doc. JUDr. Sergej Romža, Ph.D., (vedoucí katedry trestního práva Právnické fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košicích), s referátem *Predmet a rozsah dokazovania pri väzobnom rozhodovaní*, který se v této souvislosti věnoval zásadám rovnosti, řádného dokazování, práva na obhajobu a rovnosti zbraní. Jako poslední v tomto bloku vystoupila JUDr. Olga Sovová, Ph.D., (katedra veřejné správy Fakulty bezpečnostního managementu Policejní akademie ČR), a to s příspěvkem *Dokazování v medicínských sporech z pohledu práva veřejného a soukromého*, ve kterém upozornila na souvislosti medicínského a trestního práva, zejména pokud jde o tzv. postupy *lege artis* (profesní standardy).

Třetí blok konference, tentokrát věnovaný trestnímu stíhání, otevřel svým referátem prof. JUDr. Jan Musil, CSc., (soudce Ústavního soudu ČR), který v příspěvku *Místo přípravného řízení v celkové struktuře trestního řízení* shrnul zásadní koncepční otázky spojené se stadiem přípravného řízení. Zároveň upozornil, že se jedná o úkol nesnadný, což potvrzuje i skutečnost, že současné rekodifikační snahy se zastavily právě na koncepci přípravného řízení, které do značné míry předurčuje stadia ostatní. Prvou otázkou, kterou si zákonodárce bude muset nutně položit, je otázka, jaký účel a jaké funkce přípravnému řízení vůbec přiznat. Od této volby se pak odvíjí další problematice okruhy, ať už jde o vztah přípravného řízení k hlavnímu líčení (např. v otázce rozsahu dokazování), zavedení vyšetřujícího soudce či soud-

ce pro přípravné řízení (tzv. soudce svobod známého např. z rakouské právní úpravy), redefinici státního zástupce jako *dominus litis*, nebo problematiku tzv. odklonů (ve vazbě na čl. 90 Ústavy ČR). Na obtížnost problematiky přípravného řízení poukázali i dva další vystupující, *doc. JUDr. Peter Polák, PhD.*, (vedoucí Ústavu veřejného práva Fakulty práva *Paneurópskej vysokej školy* v Bratislavě), v příspěvku *Teoretické a aplikačné problémy prípravného konania* se vrátil k teoretickým i aplikačním problémům funkcí přípravného řízení, a *doc. JUDr. Jaroslav Klátik, PhD.*, (vedoucí katedry trestního práva, kriminologie, kriminalistiky a forenzních disciplín Právnické fakulty Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici), v příspěvku *Konanie pred sudcom pre prípravné konanie* posluchačům přiblížil slovenskou právní úpravu řízení před soudcem pro toto stadium trestního řízení. Jako další vystoupil *JUDr. Jiří Říha, Ph.D.*, (katedra trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy), který ve svém referátu *Zajišťovací prostředky ve světle rekodifikace trestního řízení* podal výklad jednotlivých zajišťovacích institutů (předvolání, předvedení, pořádková pokuta, pořádkové zajištění svědka, pátrání) v připravované rekodifikaci českého trestního práva procesního. Posledním vystupujícím v tomto bloku byl *prof. JUDr. Oto Novotný, CSc.*, (katedra trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy), a to s příspěvkem *Odklony v trestním řízení*, přičemž na základě statistických dat Ministerstva spravedlnosti ČR upozornil na skutečnost, že tyto odklony (narovnání, podmíněné zastavení trestního stíhání a trestní příkaz) tvoří více jak sedmdesát procent vyřízení trestních věcí, ačkoli se jedná o instituty toliko výjimečné.

Čtvrtý (předposlední) blok byl věnován souvisejícím oborům práva, konkrétně ústavnímu, mezinárodnímu právu a právu správnímu ve vztahu k trestnímu právu. I zde zaznělo několik podnětných vystoupení, a to referáty *prof. JUDr. Karla Klímy, CSc., dr. hab.*, (vedoucího katedry právních disciplín a veřejné správy Metropolitní univerzity v Praze), s názvem *Ústavněprávní základy práva na spravedlivý proces v kontextu judikatury Evropského soudu pro lidská práva*, ve kterém se věnoval normativnímu rámci práva na spravedlivý proces, *prof. JUDr. Aleše Gerlocha, CSc.*, (prorektora Univerzity Karlovy a vedoucího katedry ústavního práva a katedry teorie práva a právních učení Právnické fakulty Univerzity Karlovy), s názvem *Ústavní kautely trestního řízení v České republice*, ve kterém porovnal ústavní úpravu z let šedesátých s úpravou recentní, přičemž se zaměřil na problematiku presumpce nevinny, zásadu retroaktivity v neprospěch pachatele a zásadu dvojinstančnosti trestního řízení. Čtvrtý blok uzavřel referát *Procesní konflikty posouzení skutku jako trestného činu nebo přeštopku*, přednesený *doc. JUDr. Martinem Kopeckým, CSc.*, (katedra správního práva a správní vědy Právnické fakulty Univerzity Karlovy), který do značné míry navázal na referáty vztahující se k otázce totožnosti skutku a připomněl rozhodovací činnost Evropského soudu pro lidská práva.

Pátý blok, věnovaný tentokrát historickoprávním aspektům, otevřel *prof. JUDr. Michal Skřepeck, DrSc.*, (proděkan a vedoucí katedry právních dějin Právnické fakulty Univerzity Karlovy), svým referátem *Mimořádné trestní poroty a retroaktivita*, ve kterém připomenul historicky (římskoprávní) milníky v období římské republiky. Další vystupující, *doc. JUDr. Ladislav Soukup, CSc.*, (Ústav právních dějin Právnické fakulty Univerzity Karlovy), seznámil posluchače s problematikou existence a organizace vojenských soudů – referát *Organizace a příslušnost československých vojenských soudů po roce 1948*. Pan *JUDr. Vladimír Pelc, Ph.D.*, (katedra trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy), v příspěvku *Excelence české a slovenské nauky trestního práva v první polovině 20. století* shrnul „zlatý fond“ nauky trestního práva procesního (zejména díla profesora *Storcha* a profesora *Miříčky*) a jejich vliv pro následující období. Skutečnost, že profesor *Antonín Růžek* nebyl pouze akademikem a funkcionářem, pak doložila *JUDr. Ivana Bláhová, Ph.D.*, (Ústav právních dějin Právnické fakulty Univerzity Karlovy), která v příspěvku *Rekodifikace trestního práva procesního v době právnícké dvou-*

letky a úloha Antonína Růžka seznámila posluchače s působením profesora Růžka na trestním odboru Ministerstva spravedlnosti ČSR. Poslední referát s názvem *Studium a výuka trestního práva na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v meziválečném období* přednesl JUDr. Jiří Šouša, Ph.D., (Ústav právních dějin Právnické fakulty Univerzity Karlovy), který posluchačům přiblížil v obecné rovině studium trestního práva na pražské právnické fakultě, jakož i studijní milníky profesora Antonína Růžka.

Po skončení diskuze k posledním příspěvkům moderátor vědeckou konferenci uzavřel.

Již z výčtu pronesených referátů a jejich témat je zřejmé, že vědecká konference *Trestní právo procesní – minulost a budoucnost* měla vysokou odbornou úroveň. Téma konference svedlo do Prahy přední odborníky na trestní právo z České republiky a ze Slovenské republiky. Referáty přednášejících i diskuse k tématům konference přinesly řadu inspirativních myšlenek, podnětů, závěrů a cenných informací nejen pro nauku trestního práva, ale také pro zákonodárce při tvorbě nového trestního řádu. Konference ukázala, že řada témat, jimž se ve svých pracích věnoval profesor Antonín Růžek, i jím nabízených řešení, je plně aktuální i v současnosti. O tom svědčí i ta skutečnost, jak hned v úvodu konference konstatoval profesor Jiří Jelínek, že řada aktuálních soudních rozhodnutí věnovaných otázkám podstaty skutku a totožnosti skutku obsahuje doslovné citace z děl profesora Antonína Růžka.

Literárním výstupem z této mezinárodní konference bude kolektivní monografie, jež brzo vyjde v nakladatelství Leges, Praha, které bylo laskavým donátorem této akce.

Jiří Mulák*

Zpráva z vědeckého workshopu „Compliance v tuzemských společnostech“

Dne 23. září 2016 proběhl v prostorách Právnické fakulty Univerzity Karlovy v pořadí již druhý vědecký workshop týkající se *compliance* programů. Tentokrát nesl název *Compliance v tuzemských společnostech*. Podtituly workshopu pak byly *Specifika compliance v koncernových vztazích a Procesní aspekty trestního stíhání právnických osob*.

Workshop byl opět pořádán studenty doktorského studia výše uvedené fakulty, Mgr. Bc. Klárou Hurychovou, Ph.D., (katedra obchodního práva) a Mgr. Michalem Sýkorou (katedra trestního práva) v rámci jimi řešeného grantového projektu *Komparativní analýza pravidel compliance ve vybraných zahraničních právních řádech a v České republice*, podpořeného Grantovou agenturou Univerzity Karlovy.

Workshopu se zúčastnilo několik desítek posluchačů (vedle desítky aktivních účastníků také přes dvě desítky účastníků pasivních z řad akademiků, advokátní a firemní praxe, studentů i laické veřejnosti). Vystoupili na něm jak odborníci z akademické obce, tak rovněž specialisté zabývající se implementací a fungováním *compliance* programů v praxi a advokáti. Vystoupení přednášejících byla rozdělena do dvou tematických bloků, a to dle výše jmenovaných podtitulů workshopu. V rámci každého bloku probíhala velmi podnětná diskuze, z níž vzešlo mnoho zajímavých teoretických, ale i praktických postřehů.

---

* JUDr. Jiří Mulák, interní doktorand na katedře trestního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy. E-mail: mulakj@prf.cuni.cz. Tato zpráva je výstupem projektu Grantové agentury Univerzity Karlovy č. 398216 *Základní zásady trestního řízení de lege ferenda a právo na spravedlivý proces*, řešeném na Právnické fakultě Univerzity Karlovy.